

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ทักษะของผู้ใช้ต่อการจัดเก็บวารสารในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยของรัฐ ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดเก็บวารสารในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยของรัฐ ในด้านสถานที่จัดเก็บ รูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ และวิธีการจัดเก็บวารสาร และเพื่อศึกษาทัศนคติและปัญหาของผู้ใช้ต่อการจัดเก็บวารสารในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยของรัฐ ในด้านสถานที่จัดเก็บ รูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ และวิธีการจัดเก็บวารสาร

การวิจัยครั้งนี้ มีสมมติฐาน 2 ประการ คือ

1. ผู้ใช้เห็นด้วยกับการจัดเก็บวารสารในประเด็นต่อไปนี้ ในระดับที่สูงกว่าลักษณะอื่น
  - 1.1 สถานที่จัดเก็บวารสาร ซึ่งมีห้องอ่านเป็นสัดส่วนเฉพาะและเก็บวารสารฉบับปัจจุบันกับฉบับย้อนหลังไว้ด้วยกัน
  - 1.2 รูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ โดยเก็บวารสารฉบับปัจจุบัน และวารสารฉบับย้อนหลังในรูปแบบสิ่งพิมพ์
  - 1.3 วิธีการจัดเก็บวารสารในระบบชั้นเปิด โดยการจัดเรียงวารสารฉบับปัจจุบันตามลำดับอักษรของชื่อวารสาร
2. ผู้ใช้ประสบปัญหาการจัดเก็บวารสารฉบับย้อนหลัง ในระบบชั้นปิดในระดับที่สูงกว่าปัญหาด้านอื่น

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ซึ่งครอบคลุมรายละเอียดเกี่ยวกับ สภาพการจัดเก็บวารสารในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยของรัฐในด้านสถานที่จัดเก็บวารสาร รูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ วิธีการจัดเก็บวารสาร ตลอดจนทัศนคติของผู้ใช้ต่อการจัดเก็บวารสารในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว รวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ใช้ต่อการจัดเก็บวารสาร โดยในส่วนแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์บรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบจัดเก็บวารสารจำนวน 10 คนด้วยตนเอง และในส่วนแบบสอบถาม ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตนเองส่วนหนึ่ง และขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ห้องสมุดช่วยแจกอีกส่วนหนึ่งเป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 420 ชุด และได้กลับคืน 414 ชุด โดยเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์และวิเคราะห์ได้ 375 ชุด คิดเป็นร้อยละ 89.29

ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่ามัธยเลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 สภาพการจัดเก็บวารสารในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยของรัฐในเขต กรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดเก็บวารสาร

ผลการวิจัยพบว่า หอสมุดกลาง 9 แห่ง มีฝ่ายวารสารรับผิดชอบในการจัดเก็บวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ โดยหอสมุดกลางจำนวน 1 แห่ง คือ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รับผิดชอบจัดเก็บวารสารรูปแบบวัสดุย่อยส่วนด้วย ส่วนหอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาฯ มีฝ่ายบริการผู้อ่านรับผิดชอบในการจัดเก็บวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ นอกจากนั้นหอสมุดกลาง 2 แห่ง มีฝ่ายโสตทัศนวัสดุ รับผิดชอบวารสารรูปแบบวัสดุย่อยส่วน และหอสมุดกลาง จำนวน 2 แห่ง คือ หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีฝ่ายบริการช่วยค้นคว้าวิจัยและบริการพิเศษ และสำนักห้องสมุดและบรรณสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มีฝ่ายบรรณสารสนเทศ รับผิดชอบวารสารรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอม

จะเห็นว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดเก็บวารสารส่วนใหญ่ จะกระจายไปตามรูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ กล่าวคือ หากเป็นวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ จะให้ฝ่ายวารสารเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ วารสารรูปแบบวัสดุย่อยส่วนให้ฝ่ายโสตทัศนวัสดุรับผิดชอบ และวารสารรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอม ให้ฝ่ายบริการช่วยค้นคว้าวิจัยและบริการพิเศษหรือฝ่ายบรรณสารสนเทศ (คือ ฝ่ายเทคโนโลยีห้องสมุด) รับผิดชอบซึ่งฝ่ายนี้รับผิดชอบและให้บริการฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศอื่น ๆ ของหอสมุดกลางด้วย

1.2 รูปแบบและจำนวนวารสารที่ห้องสมุดจัดเก็บ

ผลการวิจัยพบว่า หอสมุดกลาง 10 แห่ง จัดเก็บวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ฉบับปัจจุบันและฉบับย้อนหลัง โดยหอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดเก็บมากที่สุด 5,220 ชื่อ และสำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จัดเก็บน้อยที่สุด 417 ชื่อ รองลงมาหอสมุดกลาง จำนวน 4 แห่ง จัดเก็บวารสารรูปแบบวัสดุย่อยส่วนโดยทั้ง 4 แห่ง จัดเก็บไมโครฟิชและไมโครฟิล์มวารสาร และมี 2 แห่ง จัดเก็บไมโครแฉกเกิดวารสารด้วย โดยหอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดเก็บวัสดุย่อยส่วนมากที่สุด 990 ชื่อ และสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง จัดเก็บน้อยที่สุด 3 ชื่อ ส่วนวารสารรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอม เอกสารฉบับเต็ม มีหอสมุดกลางจัดเก็บน้อยที่สุด 2 แห่ง คือหอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักห้องสมุดและบรรณสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ทั้งนี้หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันเดียวที่จัดเก็บวารสารครบทั้ง 3 รูปแบบ

ผลการวิจัยในส่วนของวารสารในรูปแบบวัสดุย่อยส่วน ซึ่งพบว่า มีห้องสมุดจำนวน 4 แห่ง จัดเก็บนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวไลยพรหม ไพศาล (2534) ที่พบว่า จากห้องสมุดจำนวน 163 แห่ง มีห้องสมุดที่นำวัสดุย่อยส่วนมาใช้ 40 แห่ง ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนน้อย การที่หอสมุดกลางจัดเก็บวารสารรูปแบบนี้น้อย อาจเนื่องจากวัสดุย่อยส่วนไม่เป็นที่นิยมของผู้ใช้และไม่คุ้มค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

1.3 สถานที่จัดเก็บวารสาร

1.3.1 ลักษณะของสถานที่จัดเก็บวารสาร

ผลการวิจัยพบว่า หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยของรัฐ มีสถานที่จัดเก็บวารสาร 3 ลักษณะ คือ ห้องอ่านวารสาร ห้อง/ที่เก็บวารสารฉบับย้อนหลังและห้องหรือบริเวณอื่น ๆ โดยหอสมุดกลาง 9 แห่ง มีห้องอ่านวารสาร 8 แห่ง มีห้อง/ที่เก็บวารสารฉบับย้อนหลัง และ 5 แห่ง มีห้องหรือบริเวณอื่น ๆ จัดเก็บวารสาร ได้แก่ ห้องจัดเก็บสื่อโสตทัศน มุมหนึ่งในห้องบริการหนังสือ ห้องบริการหนังสืออ้างอิง มุมหนึ่งในฝ่ายบรรณสารสนเทศและมุมหนึ่งในฝ่ายบริการช่วยค้นคว้าวิจัยและบริการพิเศษ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี โกมลสิทธิ์และคณะ (2529) ที่พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยทั้งหมด 16 แห่ง มีห้องอ่านวารสารเป็นสัดส่วนเฉพาะ การที่ห้องสมุดมีห้องอ่านวารสารแยกเป็นสัดส่วน เกิดผลดีทั้งในแง่การดำเนินงานวารสารและการให้บริการผู้ใช้ ทำให้งานบริการสามารถประสานกันได้อย่างราบรื่น และช่วยให้ผู้ใช้ค้นหาวารสารได้สะดวก

1.3.2 สถานที่จัดเก็บวารสารจำแนกตามรูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ

ผลการวิจัยพบว่า ห้องอ่านวารสาร จัดเก็บวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์เป็นหลัก โดยมีหอสมุดกลาง 3 แห่ง จัดเก็บวารสารรูปแบบวัสดุย่อยส่วนด้วย ได้แก่ หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดเก็บไมโครฟิล์มและไมโครแฟ้มเก็บวารสาร

ส่วนห้องหรือที่เก็บวารสารฉบับย้อนหลัง พบว่าหอสมุดกลางใช้เป็นสถานที่จัดเก็บวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์เท่านั้น โดย 7 แห่ง จัดเก็บวารสารฉบับย้อนหลัง 2 แห่ง จัดเก็บวารสารฉบับล่วงเวลาของปีปัจจุบัน และ 1 แห่ง คือสำนักหอสมุดและบรรณสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ใช้เป็นสถานที่จัดเก็บวารสารฉบับปัจจุบัน

สำหรับห้องหรือบริเวณอื่น ๆ นั้น หอสมุดกลาง 3 แห่ง มีห้องจัดเก็บสื่อโสตทัศน จัดเก็บวารสารรูปแบบวัสดุย่อยส่วน หอสมุดกลาง 2 แห่ง มีมุมหนึ่งในฝ่ายบริการช่วยค้นคว้าวิจัยและบริการพิเศษ และมุมหนึ่งในฝ่ายบรรณสารสนเทศ เป็นสถานที่จัดเก็บวารสารรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอมๆ และหอสมุดกลาง 1 แห่ง คือ สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีมุมหนึ่งในห้องบริการหนังสือ และห้องบริการหนังสืออ้างอิง เป็นสถานที่จัดเก็บวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ โดยวารสารฉบับล่าสุด และวารสารฉบับย้อนหลังเย็บเล่ม จัดเก็บไว้มุมหนึ่งในห้องบริการหนังสือ ส่วนวารสารฉบับย้อนหลังเล่มปลีก จัดเก็บไว้ในห้องบริการหนังสืออ้างอิง

การที่สำนักหอสมุดและบรรณสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี นำวารสารวิชาการภาษาอังกฤษฉบับปัจจุบัน มาจัดเก็บในห้องหรือที่เก็บวารสารฉบับย้อนหลัง เนื่องจากต้องการให้มีการกระจายการใช้วารสารให้มากที่สุด และยังเป็น การดูแลตัวเล่มวารสารฉบับล่วงเวลา ให้มีจำนวนฉบับครบปีก่อนส่งเย็บเล่ม ซึ่งหลังจากเย็บเล่มแล้ว จะนำไปจัดเก็บในห้องอ่านวารสารต่อไป (ศุภลักษณ์ โรจน์เกตุ. สัมภาษณ์, 2538)

ส่วนหอสมุดกลางที่มีการจัดเก็บวารสารรูปแบบวัสดุย่อส่วนและรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอมฯ ไว้ในห้องหรือบริเวณอื่น ๆ อาจเนื่องมาจากวารสารทั้ง 2 รูปแบบนี้ ต้องใช้กับเครื่องอ่านและทำสำเนา และต้องมีเจ้าหน้าที่แนะนำการใช้ การจัดเก็บและการบำรุงรักษาเครื่อง รวมทั้งต้องมีการควบคุมอุณหภูมิและสภาพแวดล้อม จึงเหมาะสมที่จะนำไปจัดเก็บร่วมกับสารนิเทศประเภทเดียวกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Segesta (1991) ที่พบว่า หอสมุดที่จัดเก็บวารสารรูปแบบวัสดุย่อส่วนจะแยกเก็บต่างหาก จากวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์

สำหรับสำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่มีการนำวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์จัดเก็บในสถานที่จัดเก็บในห้องบริการหนังสือ และห้องบริการหนังสืออ้างอิง เนื่องจากว่าในปัจจุบัน หอสมุดกลางยังไม่มีห้องอ่านวารสารเป็นสัดส่วน และทางสำนักหอสมุดกลางมีนโยบายในการแยกห้องวารสารเป็นสัดส่วน โดยจะดำเนินการหลังจากการก่อสร้างอาคารหอสมุดกลางแห่งใหม่เสร็จเรียบร้อยแล้ว (กมลรัตน์ ดัชนีเกตุ. สัมภาษณ์, 2538)

1.4 วิธีการจัดเก็บวารสาร

1.4.1 การจัดชั้นบริการ

หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยของรัฐมีการจัดเก็บวารสารทั้งในระบบชั้นเปิดและในระบบชั้นปิด โดยวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์จัดเก็บในระบบชั้นเปิดและปิด ส่วนวารสารรูปแบบวัสดุย่อส่วน และวารสารรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอมฯจัดเก็บในระบบชั้นปิด

สำหรับวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์นั้น หอสมุดกลางส่วนใหญ่จัดเก็บดังนี้ วารสารฉบับล่าสุดจัดเก็บในระบบชั้นเปิด (9 แห่ง) วารสารฉบับล่วงเวลาของปีปัจจุบันจัดเก็บในระบบชั้นปิด (7 แห่ง) วารสารฉบับย้อนหลังเล่มปลีก จัดเก็บในระบบชั้นปิด (10 แห่ง) และวารสารฉบับย้อนหลังเย็บเล่ม หอสมุดจำนวนครึ่งหนึ่ง (5 แห่ง) จัดเก็บในระบบชั้นเปิด

การที่ผลการวิจัยปรากฏว่า หอสมุดกลางทั้ง 10 แห่ง จัดเก็บวารสารฉบับย้อนหลังเล่มปลีกในระบบชั้นปิดนั้น เนื่องจากเห็นว่าสามารถจัดให้บริการและควบคุมดูแลวารสารได้เหมาะสมกว่าระบบชั้นเปิด (เรืองศรี จุลละจินดา. สัมภาษณ์, 2538) เพราะวารสารฉบับปลีกมีลักษณะไม่คงทน ตัวเล่มมักกระจายกระจาย ฉีกขาด ชำรุดหรือ สูญหาย

1.4.2 การจัดเรียงวารสาร

ผลการวิจัยพบว่า หอสมุดกลางมีการจัดเรียงวารสาร 3 ระบบ คือ

ตามลำดับอักษรชื่อวารสารหรือชื่อฐานข้อมูล ตามระบบการจัดหมู่ และตามลำดับทะเบียนของวัสดุ แต่ละประเภท โดยหอสมุดกลาง 10 แห่ง จัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อวารสาร หอสมุดกลาง 3 แห่ง จัดเรียงตามลำดับทะเบียนของวัสดุแต่ละประเภท และ 1 แห่ง จัดเรียงตามระบบการจัดหมู่

เมื่อพิจารณาตามรูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ พบว่า วารสารรูปแบบ สิ่งพิมพ์ฉบับล่วงเวลาของปีปัจจุบัน ฉบับย้อนหลังเล่มปลีก และฉบับย้อนหลังเย็บเล่มนั้น หอสมุดกลางทุกแห่งจัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อวารสาร ยกเว้นวารสารฉบับล่าสุดที่ได้รับที่มีหอสมุดกลาง 9 แห่งจัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อวารสาร ในขณะที่สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จัดเรียงตามระบบการจัดหมู่

ส่วนวารสารรูปแบบวัสดุย่อส่วน หอสมุดกลาง 4 แห่ง ที่มีการจัดเก็บ จัดเรียงต่างกัน คือ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อวารสาร ในขณะที่หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาฯ จัดเรียงทั้งตามลำดับอักษรชื่อวารสาร และตามลำดับทะเบียนของวัสดุแต่ละประเภท และหอสมุดกลางอีก 2 แห่ง จัดเรียงตามลำดับทะเบียนของวัสดุแต่ละประเภทเช่นกัน สำหรับวารสารรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอมฯ นั้น ผลการวิจัยพบว่า หอสมุดกลาง 2 แห่งที่จัดเก็บ จัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อฐานข้อมูลฯ

การที่ห้องสมุดเกือบทุกแห่งจัดเรียงวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ตามลำดับอักษรชื่อวารสาร อาจเนื่องจากเป็นวิธีที่ง่าย สะดวกในการจำชื่อวารสาร และผู้ใช้สามารถเข้าถึงวารสารได้โดยตรง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี โกมลสุทธิ และคณะ (2529) และงานวิจัยของ Thornton (1991) ที่พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่จัดเรียงวารสารตามลำดับอักษร อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยในส่วนนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dokun (1987) ที่พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในไนจีเรียส่วนใหญ่จัดเรียงวารสารตามเลขผู้แต่งภายใต้การแบ่งตามเนื้อหาอย่างกว้าง ๆ

สำหรับสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีการนำวารสารฉบับล่าสุดของปีปัจจุบัน มาจัดเรียงโดยจัดหมู่ตามสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน เนื่องจากทางหอสมุดกลางพิจารณาเห็นว่า เป็นวิธีที่สะดวกในการจัดเรียงชั้นบริการมากกว่าการจัดเรียงตามลำดับอักษร โดยเฉพาะการจัดเรียงวารสารภาษาไทย ที่มักมีชื่อที่ปก หน้าปกใน และที่สันไม่ตรงกัน รวมทั้งมีการจัดพิมพ์ชื่อด้วยตัวอักษรต่างกัน ทำให้เกิดความสับสนในการจัดเรียงและการเข้าถึงตัวเล่ม และเป็นวิธีที่สะดวกสำหรับผู้ใช้บริการ เพราะผู้ใช้ส่วนใหญ่ไม่ทราบว่ามีวารสารชื่อใดบ้างในสาขาที่ตนสนใจ นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นข้อมูลจัดหาวารสารในสาขาต่าง ๆ ให้กับมหาวิทยาลัยด้วย (อัญชลี อานาจธรรม. สัมภาษณ์, 2538)

1.4.3 วัสดุและครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดเก็บวารสาร

1.4.3.1 วัสดุที่ใช้ในการจัดเก็บวารสาร พบว่า หอสมุดกลาง 8 แห่ง นำวัสดุมาใช้ในการจัดเก็บวารสาร ส่วนอีก 2 แห่ง ไม่ใช้วัสดุใด ๆ ในการจัดเก็บวารสาร เมื่อ

พิจารณาตามรูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ พบว่า วารสารฉบับล่าสุด หอสมุดกลาง 4 แห่ง ใช้ปกพลาสติก 3 แห่งใช้แฟ้ม และ 1 แห่งใช้ทั้งปกพลาสติกและแฟ้ม ส่วนวารสารฉบับล่วงเวลาและย้อนหลังเล่มปลิกนั้น หอสมุดกลาง 5 แห่ง นำวัสดุมาใช้ โดย 3 แห่ง ใช้กล่องเหล็ก และ 2 แห่ง ใช้กล่องกระดาษ

สำหรับวารสารรูปแบบวัสดุย่อส่วนนั้น วัสดุที่ใช้ได้แก่ ของกล่องกระดาษ กล่องพลาสติก โดยหากเป็นไมโครฟิล์มหรือไมโครแจ็กเก็ต จัดเก็บในช่องและกล่องกระดาษ และไมโครฟิล์มวารสารจัดเก็บในกล่องพลาสติก ส่วนวารสารรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอมฯ หอสมุดกลาง 2 แห่งที่จัดเก็บ ใช้วัสดุต่างกัน คือ สำนักห้องสมุดและบรรณสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ใช้ช่องและกล่องพลาสติก ในขณะที่หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาฯ ใช้กล่องโลหะ

1.4.3.2 ครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดเก็บวารสาร ผลการวิจัยพบว่า หอสมุดกลางทั้ง 4 แห่ง นำครุภัณฑ์มาใช้ในการจัดเก็บวารสาร เมื่อพิจารณาตามรูปแบบของวารสารที่จัดเก็บพบว่า วารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ฉบับล่าสุดที่ได้รับ หอสมุดกลาง 5 แห่งใช้ชั้นวางวารสารชนิดเอียง 4 แห่งใช้ชั้นวางวารสารชนิดเอียงเปิดได้ และ 1 แห่ง คือ สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังใช้ชั้นหนังสือ วารสารฉบับล่วงเวลาของปีปัจจุบัน หอสมุดกลาง 4 แห่งใช้ชั้นวางวารสารชนิดเอียง และ 3 แห่งเท่ากัน ใช้ชั้นวางวารสารชนิดเอียงเปิดได้ และชั้นหนังสือส่วนวารสารฉบับย้อนหลังเล่มปลิกนั้น หอสมุดกลาง 4 แห่งเท่ากัน ใช้ชั้นวางวารสารชนิดวางตั้งและชั้นหนังสือ โดยมีหอสมุดกลาง 2 แห่งใช้ครุภัณฑ์อื่น ๆ ได้แก่ ตู้กระจกและชั้นเลื่อน เป็นครุภัณฑ์ในการจัดเก็บร่วมกับชั้นหนังสือด้วย สำหรับวารสารฉบับย้อนหลังเย็บเล่ม หอสมุดกลาง 4 แห่งใช้ชั้นหนังสือ 3 แห่ง ใช้ชั้นวางวารสารชนิดวางตั้ง และ 1 แห่ง ใช้ทั้งชั้นวางวารสารชนิดวางตั้งและชั้นหนังสือ นอกจากนี้ยังพบว่ามีห้องสมุด 2 แห่ง ใช้ครุภัณฑ์อื่น ๆ ได้แก่ ตู้กระจกและชั้นเลื่อน ร่วมกับชั้นหนังสือด้วย

ส่วนวารสารรูปแบบวัสดุย่อส่วนนั้น หอสมุดกลาง 4 แห่งที่จัดเก็บใช้ตู้ไม้และตู้เหล็กเป็นครุภัณฑ์ในการจัดเก็บเช่นเดียวกัน โดย 3 แห่งใช้ตู้เหล็กและ 1 แห่งใช้ตู้ไม้ และวารสารรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอมฯ หอสมุดกลาง 2 แห่ง ที่จัดเก็บใช้ครุภัณฑ์ต่างกัน คือ หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาฯ ใช้ตู้ไม้ ส่วนสำนักห้องสมุดและบรรณสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีใช้ชั้นวางซีดี-รอมฯ เป็นครุภัณฑ์ในการจัดเก็บวารสาร

การที่ห้องสมุดใช้วัสดุประเภทแฟ้มจัดเก็บวารสารฉบับล่าสุด จากการศึกษาพบว่า จะใช้ในการจัดเก็บวารสารที่มีรูปเล่มบาง ๆ ความหนาไม่มาก เช่น วารสารข่าว จดหมายข่าว ข่าวประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ และในส่วนครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดเก็บวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ เป็นที่น่าสังเกตว่า หอสมุดส่วนใหญ่ใช้ชั้นวางวารสารเอียงลาด ในการจัดเก็บวารสาร

ฉบับปัจจุบัน และชั้นหนังสือ ในการจัดเก็บวารสารฉบับย้อนหลัง ซึ่งชั้นเหล่านี้สิ้นเปลืองเนื้อที่ แม้จะเป็นชั้นที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดก็ตาม สำหรับชั้นชนิดประหยัดพื้นที่หรือชั้นเลื่อนมีการใช้น้อยมากเพียง 1 แห่ง คือ หอสมุดสาขาวังท่าพระ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งใช้เก็บวารสารฉบับย้อนหลัง ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ครุภัณฑ์ประเภทนี้มีลักษณะของการเคลื่อนไหวและมีเสียงดังจากอุปกรณ์ และไม่สะดวกในการจัดเก็บวารสารชั้นชั้น รวมทั้งผู้ใช้ไม่สามารถใช้ชั้นเลื่อนได้พร้อมกันครั้งละหลายคน

ส่วนผลการวิจัยครุภัณฑ์ในการจัดเก็บวารสารรูปแบบวัสดุย่อยส่วน ที่พบว่า ตู้เหล็กมีการใช้มากกว่าตู้ไม้เนื้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของวไลวรรณ ไพศาล (2534) ที่พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการใช้ตู้เหล็กในการจัดเก็บวัสดุย่อยส่วน เนื่องจากตู้เหล็กสามารถควบคุมอุณหภูมิในการจัดเก็บรักษาได้ดีกว่าตู้ไม้

ส่วนที่ 2 ทิศนคติของผู้ใช้ต่อการจัดเก็บวารสาร ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการจัดเก็บวารสารในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร สรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 375 คน พบว่า มีสถานภาพเป็นนิสิต/นักศึกษา มากที่สุด 321 คน รองลงมาเป็นอาจารย์ 26 คน และน้อยที่สุดเป็นข้าราชการ 15 คน นอกจากนี้ยังมีผู้ตอบแบบสอบถามสถานภาพอื่น ๆ อีก 13 คน

ในส่วนข้าราชการนั้น เป็นนักวิชาการโสตทัศนศึกษามากที่สุด 3 คน และนิสิต/นักศึกษานั้นเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด 202 คน โดยผู้ตอบมากที่สุดจำนวน 50 คนสังกัดคณะวิศวกรรมศาสตร์ รองลงมาสังกัดคณะบริหารธุรกิจ 29 คน คณะวิทยาศาสตร์ 27 คน คณะศึกษาศาสตร์ 20 คน และคณะศิลปศาสตร์ 19 คน ตามลำดับ และน้อยที่สุด คณะละ 1 คน มีจำนวน 7 คณะ

เมื่อจำแนกตามสถาบันที่สังกัด พบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีผู้ตอบจากคณะ/หน่วยงานมากที่สุด 17 คณะ/หน่วยงาน รองลงมาเป็นผู้ตอบจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 12 คณะ/หน่วยงาน และน้อยที่สุด 2 แห่ง ๆ ละ 4 คณะ/หน่วยงาน

2.2 ประสิทธิภาพการใช้วารสาร

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 375 คน เคยใช้วารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ รองลงมาจำนวน 36 คน เคยใช้วารสารรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอมฯ เอกสารฉบับเต็ม และน้อยที่สุดจำนวน 31 คน เคยใช้วารสารรูปแบบวัสดุย่อยส่วน สำหรับวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์นั้น ผู้ตอบจำนวนทั้งหมด 375 คน เคยใช้วารสารฉบับปก รองลงมาจำนวน 326 คน เคยใช้วารสารเย็บเล่ม ส่วนวารสารรูปแบบวัสดุย่อยส่วนมากที่สุดจำนวน 19 คน เคยใช้ไมโครฟิล์ม รองลงมา 14 คน เคยใช้ไมโครฟิช และน้อยที่สุด 2 คน เคยใช้ไมโครแฉกเกิด

เมื่อจำแนกตามสถาบันพบว่า ผู้ใช้จากสถาบันทุกแห่ง ยกเว้นผู้ใช้จากมหาวิทยาลัยศิลปากร เคยใช้วารสารทุกรูปแบบ ในขณะที่ผู้ใช้จากมหาวิทยาลัยศิลปากร เคยใช้เฉพาะวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์และวัสดุย่อยส่วนเท่านั้น

ผลการวิจัยในส่วน ผู้ใช้มีประสบการณ์ในการใช้วารสารรูปแบบวัสดุย่อยส่วนจำนวนน้อยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุมนา วัศสระ (2534) ที่พบว่า อาจารย์และผู้ช่วยวิชาการ ผู้ไม่เคยใช้วัสดุย่อยส่วนมีจำนวนถึง 208 คน จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 306 คน หรือร้อยละ 67.97

นอกจากนั้น การที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้จากมหาวิทยาลัยศิลปากรไม่มีประสบการณ์ในการใช้ฐานข้อมูลซีดี-รอมฯ นั้น อาจเนื่องมาจากปัจจุบันหอสมุดสาขาวังท่าพระ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากรยังไม่มีการนำวารสารรูปแบบนี้เข้ามาจัดเก็บและให้บริการ รวมทั้งสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน จะเน้นทางด้านศิลปะเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผู้ใช้ต้องค้นคว้าข้อมูลประเภทภาพเป็นหลัก โดยเฉพาะภาพที่ได้จากวารสารรูปเล่ม จะให้ภาพที่คมชัดกว่าภาพที่ค้นจากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

2.3 ทศนคติของผู้ใช้ต่อการจัดเก็บวารสารในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านรูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ สถานที่จัดเก็บวารสารและวิธีการจัดเก็บวารสาร

2.3.1 ทศนคติด้านรูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ

ผู้ใช้มีทัศนคติในระดับเห็นด้วยต่อรูปแบบของวารสารที่จัดเก็บทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกคือ วารสารในรูปแบบสิ่งพิมพ์ ควรจัดเก็บฉบับย้อนหลังไว้ในรูปเย็บเล่ม ($X = 4.21$) วารสารในรูปแบบสิ่งพิมพ์ควรจัดเก็บปีปัจจุบันไว้ในรูปฉบับปลีก ($X = 4.19$) ห้องสมุดควรจัดเก็บวารสารฉบับปีปัจจุบัน และฉบับย้อนหลังในรูปแบบสิ่งพิมพ์ เพราะหยิบใช้ง่ายและสามารถค้นหาบทความในวารสารได้สะดวก ($X = 4.17$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ รายการ ห้องสมุดควรจัดเก็บวารสารฉบับปีปัจจุบันในรูปแบบสิ่งพิมพ์ และวารสารฉบับย้อนหลังในรูปแบบวัสดุย่อยส่วน ($X = 3.72$)

เมื่อจำแนกผู้ใช้ตามสถาบัน พบว่า ผู้ใช้มีทัศนคติในระดับเห็นด้วยเกือบทุกรายการ และเป็นที่น่าสนใจว่า ผู้ใช้จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มีทัศนคติเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุดต่อรายการวารสารฉบับปีปัจจุบันและฉบับย้อนหลังควรจัดเก็บไว้ในรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอมฯ

การที่ผู้ใช้มีทัศนคติเห็นด้วยต่อการจัดเก็บวารสารในรูปแบบสิ่งพิมพ์สูงกว่าการจัดเก็บในรูปแบบอื่น ๆ อาจเป็นเพราะว่าวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์เป็นรูปแบบดั้งเดิมที่ผู้ใช้คุ้นเคย สามารถเข้าถึงได้ง่าย ไม่ต้องผ่านอุปกรณ์ช่วยอ่าน ทั้งยังสามารถพลิกอ่านบทความได้ทั้งเล่ม รวมทั้งยังมีรูปเล่มดึงดูดความสนใจในการอ่าน ส่วนการใช้วารสารในรูปแบบวัสดุย่อยส่วนและรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอมฯ ผู้ใช้ต้องใช้ร่วมกับอุปกรณ์ได้แก่ เครื่องอ่านวัสดุย่อยส่วน เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ และเครื่องอ่านซีดี-รอม จึงจะค้นข้อมูลได้ แต่ผู้ใช้ส่วนใหญ่ไม่คุ้นเคยกับอุปกรณ์เหล่านี้

ส่วนผลการวิจัยของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ที่ปรากฏว่า ผู้ใช้มีทัศนคติเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุดในรายการที่ห้องสมุดจัดเก็บวารสารฉบับปัจจุบัน และฉบับย้อนหลังในรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอมฯ อาจเนื่องจากในปัจจุบัน สำนักห้องสมุดและบรรณสารสนเทศ ซึ่งเป็นหอสมุดกลางของสถาบันแห่งนี้ มีการนำวารสารรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอมฯ เข้ามาจัดเก็บวารสารและให้บริการค่อนข้างมาก จำนวนถึง 113 ชื่อ (ตารางที่ 4) ทำให้ผู้ใช้คุ้นเคยต่อการจัดเก็บวารสารรูปแบบนี้ จึงมีทัศนคติเห็นด้วยในระดับที่สูงกว่าการจัดเก็บวารสารรูปแบบอื่น ๆ

2.3.2 ทัศนคติด้านสถานที่จัดเก็บวารสาร

ผู้ใช้มีทัศนคติต่อสถานที่จัดเก็บวารสาร 2 ระดับ คือ ระดับเห็นด้วย 3 รายการ และระดับไม่แน่ใจ 2 รายการ ในระดับเห็นด้วยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ห้องสมุดควรมีห้องอ่านวารสารเป็นสัดส่วนเฉพาะ โดยเก็บวารสารทั้งฉบับปัจจุบันและฉบับย้อนหลัง ทั้งรูปแบบสิ่งพิมพ์ วัสดุย่อส่วน และฐานข้อมูลซีดี-รอมฯ ไว้ด้วยกัน ($X = 4.12$) วารสารรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอมฯ ควรจัดเก็บไว้ในหน่วยบริการตอบคำถามช่วยค้นคว้า เนื่องจากหน่วยงานดังกล่าวมีบริการฐานข้อมูลอื่น ๆ อยู่แล้ว ($X = 3.83$) และ วารสารรูปแบบวัสดุย่อส่วน ควรเก็บไว้ในหน่วยงานโสตทัศนศึกษาของห้องสมุด ($X = 3.78$) ส่วนทัศนคติในระดับไม่แน่ใจ ได้แก่ ห้องสมุดควรมีห้องอ่านวารสารเป็นสัดส่วนเฉพาะและเก็บวารสารเฉพาะวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์เท่านั้น โดยเก็บวารสารฉบับปัจจุบันและฉบับย้อนหลังไว้ร่วมกัน ($X = 3.49$) และห้องอ่านวารสารควรจัดเก็บวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์เฉพาะปัจจุบันเท่านั้น ส่วนวารสารฉบับย้อนหลังแยกไปเก็บต่างหาก ($X = 3.36$)

เมื่อจำแนกผู้ใช้ตามสถาบัน พบว่า ผู้ใช้มีทัศนคติสอดคล้องกันทุกรายการ ยกเว้นรายการห้องอ่านวารสารควรจัดเก็บวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ฉบับปัจจุบันเท่านั้น ส่วนวารสารฉบับย้อนหลังแยกไปเก็บต่างหาก ที่ผู้ใช้จาก 9 สถาบัน มีทัศนคติในระดับไม่แน่ใจหรือเฉย ๆ ในขณะที่ผู้ใช้จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีทัศนคติในระดับเห็นด้วย

ผลการวิจัยในส่วนสถานที่จัดเก็บวารสารนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cochenour (1993) ที่พบว่า ผู้ใช้พอใจกับการจัดห้องวารสารเป็นสัดส่วน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Murfin (1980) และสุนันท์ งานโคกกรวด (2529) ที่พบว่า การแยกวารสารไว้คนละพื้นที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงวารสาร ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ใช้ต่อสถานที่จัดเก็บวารสาร โดยรายการที่ผู้ใช้จำนวนมากที่สุด (47 คน) เสนอแนะ คือ ห้องสมุดควรจัดเก็บวารสารทุกรูปแบบไว้ในบริเวณเดียวกัน นอกจากนี้ผลการวิจัยในส่วนของการแยกวารสารรูปแบบวัสดุย่อส่วนไว้ต่างหาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Adalian, Rockman และ Rodie (1985) ที่พบว่าผู้ใช้เห็นด้วยกับการจัดเก็บวารสารโดยแยกห้องวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ออกจากวารสารรูปแบบวัสดุย่อส่วน

ในส่วนผลการวิจัยที่พบว่า ผู้ใช้จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีทัศนคติเห็นด้วยกับการจัดเก็บวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ฉบับปัจจุบันเท่าที่จำเป็นไว้ในห้องอ่านวารสารฯ อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นมหาวิทยาลัยเปิด หอสมุดกลางต้องให้บริการผู้ใช้จำนวนมาก โดยเฉพาะบริการที่นั่งอ่านค้นคว้าในห้องสมุด ผู้ใช้จึงอาจต้องการเนื้อที่ในห้องอ่านวารสารให้มากเพียงพอ จึงต้องการให้จัดเก็บวารสารที่ห้องอ่านเฉพาะฉบับปัจจุบันเท่านั้น เพื่อให้มีเนื้อที่ในห้องอ่านวารสารเพิ่มขึ้น

2.3.3 ทัศนคติด้านวิธีการจัดเก็บวารสาร

ผู้ใช้มีทัศนคติต่อวิธีการจัดเก็บวารสาร 2 ระดับคือ ระดับเห็นด้วย 9 รายการ และไม่แน่ใจหรือเฉย ๆ 1 รายการ ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

ในด้านการจัดชั้นบริการ รายการที่ผู้ใช้เห็นด้วยมี 2 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ในห้องสมุดควรจัดเก็บฉบับปัจจุบันในระบบชั้นเปิด ส่วนวารสารฉบับย้อนหลังควรจัดเก็บในระบบชั้นปิด ($X = 3.66$) ส่วนรายการที่ผู้ใช้มีทัศนคติในระดับไม่แน่ใจมี 1 รายการ คือ ห้องสมุดควรจัดเก็บวารสารทุกรูปแบบทั้งวารสารฉบับปัจจุบัน และฉบับย้อนหลังในระบบชั้นปิด โดยมีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการ ($X = 3.21$)

ในด้านการจัดเรียงวารสาร ผู้ใช้มีทัศนคติเห็นด้วยทั้ง 3 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ห้องสมุดควรจัดเก็บวารสารฉบับปัจจุบันและฉบับย้อนหลัง โดยเรียงตามลำดับอักษรชื่อวารสาร ($X = 4.12$)

ในด้านวัสดุและครุภัณฑ์ พบว่า รายการที่ผู้ใช้มีทัศนคติเห็นด้วยมี 4 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ชั้นเก็บวารสารแบบเอียงลาดเป็นครุภัณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บวารสารฉบับปัจจุบัน ($X = 4.22$)

ผลการวิจัยในส่วนของการจัดชั้นบริการพบว่า สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ใช้ต่อการจัดชั้นบริการ โดยรายการที่ผู้ใช้จำนวนมากที่สุด (62 คน) เสนอแนะคือ ห้องสมุดควรจัดเก็บวารสารฉบับปัจจุบันในระบบชั้นเปิด และวารสารฉบับย้อนหลังในระบบชั้นปิด การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันห้องสมุดใช้ระบบการจัดชั้นบริการวารสารทั้งในระบบชั้นเปิดและระบบชั้นปิด โดยเฉพาะวารสารฉบับปัจจุบันนั้น ห้องสมุดส่วนใหญ่จัดเก็บในระบบชั้นเปิด ซึ่งระบบชั้นเปิดเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการเข้าถึงวารสาร โดยเฉพาะวารสารใหม่ และเป็นระบบที่ผู้ใช้คุ้นเคยและพอใจอยู่แล้ว นอกจากนั้นการที่ผู้ใช้เห็นว่า วารสารฉบับย้อนหลังควรจัดเก็บในระบบชั้นปิดนั้น อาจเป็นเพราะว่าวารสารฉบับย้อนหลังมีการใช้ไม่มากเท่าวารสารฉบับปัจจุบัน และยังมีการจัดทำเครื่องมือช่วยค้นบทความในลักษณะของดรรรชนีวารสาร ให้ผู้ใช้เข้าถึงบทความจากวารสารได้ จึงไม่จำเป็นต้องจัดเก็บในระบบชั้นเปิด

ส่วนผลการวิจัยในด้านการจัดเรียงวารสาร พบว่า ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทรีย์ บุญบัญชา (2528) ที่พบว่า ผู้ใช้พอใจกับการจัดเรียงวารสารฉบับปัจจุบัน

ตามกลุ่มเนื้อหา และยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cochenour (1993) ที่พบว่า ผู้ใช้มีความพึงพอใจต่อการจัดเรียงวารสารฉบับย้อนหลังตามระบบการจัดหมู่

2.4 ปัญหาของผู้ใช้ต่อการจัดเก็บวารสารในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านรูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ สถานที่จัดเก็บวารสาร และวิธีการจัดเก็บวารสาร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้มีปัญหาต่อการจัดเก็บวารสารทั้ง 3 ด้านในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ปัญหาด้านรูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ ($\bar{X} = 3.39$) ปัญหาด้านสถานที่จัดเก็บ ($\bar{X} = 3.12$) และปัญหาด้านวิธีการจัดเก็บวารสาร ($\bar{X} = 3.04$)

เมื่อพิจารณาปัญหาในการจัดเก็บวารสารแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

2.4.1 ปัญหาด้านรูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้มีปัญหาในระดับปานกลางทุกรายการ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ วารสารที่จัดเก็บในรูปแบบสิ่งพิมพ์ฉบับปลีก ค้นหาจากตัวเล่มกระจัดกระจายและฉีกขาด ($\bar{X} = 3.41$) วารสารรูปแบบวัสดุย่อส่วน วารสารรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอมฯ เอกสารฉบับเต็ม มีความยุ่งยากในการใช้ เพราะต้องอ่านกับเครื่องและไม่เข้าใจวิธีการใช้ ($\bar{X} = 3.38$) วารสารที่จัดเก็บในรูปแบบสิ่งพิมพ์เย็บเล่ม ไม่สะดวกในการใช้ เพราะตัวเล่มหนา มีน้ำหนักมาก และไม่สะดวกในการถ่ายสำเนาบทความ ($\bar{X} = 3.35$)

การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์แม้จะเป็นรูปแบบของการจัดเก็บที่ผู้ใช้ชอบมากกว่ารูปแบบอื่นก็ตาม แต่การจัดเก็บฉบับปลีกมีข้อจำกัดในด้านการเข้าถึง โดยเฉพาะการค้นหาฉบับย้อนหลังในรูปแบบเล่มปลีก ซึ่งตัวเล่มมักจะกระจัดกระจายฉีกขาด และสูญหายง่าย ผู้ใช้ส่วนใหญ่จึงมีปัญหาต่อการจัดเก็บวารสารรูปแบบนี้มากกว่ารูปแบบอื่น ๆ นอกจากนี้ในประเด็นปัญหาการจัดเก็บวารสารในรูปแบบสิ่งพิมพ์เย็บเล่ม ไม่สะดวกในการใช้เพราะตัวเล่มหนา มีน้ำหนักและไม่สะดวกในการถ่ายสำเนาบทความ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของยุพดี จารุทรัพย์ (2535) ที่พบว่า ผู้ใช้ประสบปัญหาในการใช้วารสารที่เย็บเล่มหนา เนื่องจากทำให้ถ่ายสำเนาไม่สะดวก

2.4.2 ปัญหาด้านสถานที่จัดเก็บวารสาร

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้มีปัญหาต่อสถานที่จัดเก็บวารสารทุกรายการในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ห้องอ่านวารสารที่จัดเก็บวารสารทุกรูปแบบรวมไว้ด้วยกัน ทำให้พื้นที่คับแคบ ที่นั่งอ่านไม่เพียงพอ และมีเสียงรบกวนจากวารสารที่ต้องการใช้กับเครื่อง ($\bar{X} = 3.22$) ห้องอ่านวารสารที่จัดเก็บเฉพาะวารสารฉบับปัจจุบันและวารสารฉบับย้อนหลังแยกไปเก็บต่างหากที่ห้องเก็บ ทำให้ไม่สะดวกเพราะต้องเสียเวลาค้นหาวารสารหลายพื้นที่ ($\bar{X} = 3.10$) และการแยกวารสารรูปแบบวัสดุย่อส่วนไปเก็บไว้ที่หน่วยโสตทัศนศึกษา และวารสารรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอมฯ ไปเก็บไว้ที่หน่วยบริการฐานข้อมูลอื่น ๆ ทำให้เกิดความยุ่งยากในการใช้ ($\bar{X} = 3.06$)

2.4.3 ปัญหาด้านวิธีการจัดเก็บวารสาร ครอบคลุมถึงปัญหาด้านการจัดชั้นบริการ การจัดเรียงวารสาร และวัสดุครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดเก็บ ซึ่งถ้าพิจารณาปัญหาทั้ง 3 ด้านร่วมกัน พบว่า ผู้ใช้มีปัญหา 3 ระดับ โดยเป็นปัญหาในระดับมาก 1 ปัญหา ปัญหาในระดับปานกลาง 7 ปัญหา และระดับน้อย 1 ปัญหา

หากพิจารณาปัญหาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการจัดชั้นบริการ ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และเป็นปัญหาในระดับมาก คือ การเก็บวารสารฉบับปัจจุบันในระบบชั้นปิด ทำให้ไม่สะดวกในการเดินเลือกอ่านวารสารฉบับใหม่ ๆ ในสาขาที่ต้องการได้ ($\bar{X} = 3.69$) ในด้านการจัดเรียงวารสาร ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและเป็นปัญหาในระดับปานกลาง คือ การเรียงวารสารฉบับปัจจุบันและฉบับย้อนหลัง โดยการจัดหมู่ตามเนื้อหาของวารสารทำให้เกิดความยุ่งยาก ผู้ใช้ต้องทราบว่าเป็นวารสารสาขาใดก่อนจะใช้วารสารชิ้นนั้น ๆ ($\bar{X} = 3.09$) ส่วนในด้านวัสดุและครุภัณฑ์นั้น ปัญหาที่เป็นค่าเฉลี่ยสูงสุดและเป็นปัญหาในระดับปานกลาง คือ การเก็บวารสารฉบับย้อนหลังไว้ในกล่อง มักหากกล่องวารสารไม่พบ เพราะกล่องถูกเคลื่อนย้ายจากที่เก็บ ($\bar{X} = 3.33$)

ผลการวิจัยในส่วนของ การจัดชั้นบริการ พบว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยด้านทัศนคติของผู้ใช้ต่อวิธีการจัดชั้นบริการ ซึ่งผู้ใช้เห็นว่าควรจัดเก็บวารสารฉบับปัจจุบันในระบบชั้นเปิด ซึ่งผู้ใช้มีโอกาสเดินเลือกอ่านวารสารตามสาขาที่ตนสนใจด้วยตนเอง ดังนั้นหากห้องสมุดทำวารสารฉบับปัจจุบันมาจัดเก็บในระบบชั้นปิด ซึ่งผู้ใช้ต้องขอใช้วารสารโดยการกรอกแบบฟอร์มขอใช้ ทำให้เสียเวลาและไม่ได้เดินเลือกอ่านวรรณกรรมใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเอง ผู้ใช้จึงเห็นว่าจะเป็นปัญหามาก

ส่วนผลการวิจัยด้านการจัดเรียงวารสารที่ปรากฏว่า ผู้ใช้ประสบปัญหาการจัดเรียงวารสารตามระบบการจัดหมู่ นั้น เนื่องจากการจัดเรียงวารสารตามระบบการจัดหมู่ ผู้ใช้ต้องผ่านเครื่องมือช่วยค้น ก่อนเข้าถึงตัวเล่ม ทำให้เสียเวลา นอกจากนี้การจัดเรียงตามการจัดหมู่เป็นระบบที่ผู้ใช้ไม่คุ้นเคยเท่ากับระบบการจัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อวารสาร

2.5 ข้อเสนอแนะต่อการจัดเก็บวารสาร

สำหรับข้อเสนอต่อการจัดเก็บวารสารซึ่งมีผู้ให้ข้อเสนอแนะ 158 คน เป็นข้อเสนอแนะด้านวิธีการจัดเก็บวารสารมากที่สุด 158 คน รองลงมาเป็นข้อเสนอแนะด้านสถานที่จัดเก็บวารสาร 142 คน และรูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ 47 คน โดยข้อเสนอแนะที่มีผู้เสนอตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีดังนี้

2.5.1 รูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ ได้แก่ วารสารควรเก็บไว้ในรูปแบบสิ่งพิมพ์ทั้งฉบับปกและเย็บเล่ม (12 คน)

2.5.2 สถานที่จัดเก็บวารสาร ได้แก่ วารสารทุกรูปแบบควรจัดเก็บไว้ในห้องเดียวกัน แต่แยกให้เป็นสัดส่วน (47 คน) ห้องสมุดควรจัดเก็บวารสารฉบับปัจจุบันและฉบับย้อนหลังไว้ด้วยกัน ส่วนวารสารรูปแบบวัสดุย่อส่วนและฐานข้อมูลซีดี-รอมฯ แยกไว้ต่างหาก (35 คน)

ห้องวารสารควรแยกระหว่างวารสารฉบับปัจจุบันและวารสารฉบับย้อนหลัง (32 คน) และห้องสมุดควรแยกห้องวารสารต่างหาก เพื่อป้องกันเสียงรบกวนจากผู้ใช้ (16 คน)

2.5.3 วิธีการจัดเก็บวารสาร

2.5.3.1 การจัดชั้นบริการ ได้แก่ วารสารฉบับปัจจุบันจัดเก็บในระบบชั้นเปิด ส่วนวารสารฉบับย้อนหลังควรจัดเก็บในระบบชั้นปิด (62 คน) วารสารทุกรูปแบบจัดเก็บในระบบชั้นเปิด (31 คน) วารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ทั้งฉบับปกและฉบับเย็บเล่มจัดเก็บในระบบชั้นเปิด เพื่อจะได้ไม่ต้องติดต่อเจ้าหน้าที่ (18 คน) และวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ควรจัดเก็บในระบบชั้นเปิด ส่วนวารสารรูปแบบวัสดุย่อส่วนจัดเก็บในระบบชั้นปิด (10 คน)

2.5.3.2 การจัดเรียงวารสาร ได้แก่ วารสารควรจัดเรียงตามลำดับอักษรเพราะชื่อวารสารเป็นสิ่งบอกเนื้อหา (41 คน) วารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ ควรแยกตามสาขาที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน (30 คน) และวารสารควรจัดเรียงตามเนื้อหาหรือหมวดหมู่ของวารสารแล้วจัดเรียงตามลำดับอักษร (13 คน)

2.5.3.3 วัสดุและครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดเก็บวารสาร วารสารฉบับล่าสุดควรใส่ปกพลาสติก เพื่อให้เห็นชัดเจนระหว่างวารสารฉบับปัจจุบัน และฉบับย้อนหลัง และสะดวกในการอ่าน (15 คน)

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งมีผู้เสนอแนะไว้ 26 คน โดยมีรายการที่เสนอมากกว่า 10 คน 1 รายการ คือ วารสารเย็บเล่มไม่ควรหนาเนื่องจากถ่ายเอกสารไม่สะดวก (13 คน)

การทดสอบสมมติฐาน

1. จากสมมติฐานข้อที่ 1 ที่กำหนดว่า ผู้ใช้เห็นด้วยกับการจัดเก็บวารสารในประเด็นต่อไปนี้ ในระดับที่สูงกว่าลักษณะอื่น

1.1 สถานที่จัดเก็บวารสาร ซึ่งมีห้องอ่านเป็นสัดส่วนเฉพาะ และเก็บวารสารฉบับปัจจุบันกับฉบับย้อนหลังไว้ด้วยกัน

1.2 รูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ โดยเก็บวารสารฉบับปัจจุบัน และวารสารฉบับย้อนหลังในรูปสิ่งพิมพ์

1.3 วิธีการเก็บวารสารในระบบชั้นเปิด โดยการจัดเรียงวารสารฉบับปัจจุบันตามลำดับอักษรชื่อวารสาร

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ส่วนใหญ่เป็นไปตามสมมติฐาน ดังนี้

ในด้านสถานที่จัดเก็บวารสาร ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานคือ ผู้ใช้เห็นด้วยกับสถานที่จัดเก็บวารสาร ในลักษณะห้องสมุดควรมีห้องอ่านวารสารเป็นสัดส่วนเฉพาะโดยเก็บ

วารสารทั้งฉบับปีปัจจุบัน และฉบับย้อนหลังรูปแบบสิ่งพิมพ์ วัสดุย่อส่วน และฐานข้อมูลซีดี-รอมเอกสารฉบับเต็มไว้ด้วยกัน ($\bar{X} = 4.12$) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ตารางที่ 17)

ในด้านรูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของวารสารที่ผู้ใช้มีทัศนคติเห็นด้วยซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ วารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ควรจัดเก็บฉบับย้อนหลังไว้ในรูปเย็บเล่ม ($\bar{X} = 4.21$) วารสารในรูปแบบสิ่งพิมพ์ควรจัดเก็บฉบับปีปัจจุบันไว้ในรูปฉบับปลีก ($\bar{X} = 4.19$) และควรเก็บวารสารฉบับปีปัจจุบัน และฉบับย้อนหลังในรูปแบบสิ่งพิมพ์ ($\bar{X} = 4.17$) ถ้าพิจารณาตามตัวเลขค่าเฉลี่ยของทั้ง 3 รายการดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า ผลการวิจัยในส่วนนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน แต่หากพิจารณาทั้ง 3 รายการร่วมกัน จะเห็นว่า รายการทัศนคติที่ผู้ใช้เห็นด้วยทั้ง 3 รายการเป็นทัศนคติที่เห็นด้วยต่อการจัดเก็บวารสารในรูปแบบสิ่งพิมพ์ทั้งสิ้น ดังนั้นหากพิจารณาในภาพรวมอาจกล่าวได้ว่า ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐาน คือ ผู้ใช้เห็นด้วยต่อการจัดเก็บวารสารทั้งฉบับปีปัจจุบัน และฉบับย้อนหลังในรูปแบบสิ่งพิมพ์

ส่วนในด้านวิธีการจัดเก็บวารสาร พบว่า ผลการวิจัยในด้านจัดชั้นบริการส่วนหนึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ในขณะที่อีกส่วนหนึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ ผู้ใช้เห็นด้วยต่อการจัดเก็บวารสารในระบบชั้นเปิดเฉพาะวารสารฉบับปีปัจจุบัน ส่วนวารสารฉบับย้อนหลังเห็นว่าควรจัดเก็บในระบบชั้นปิด การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า วารสารฉบับย้อนหลังมีการใช้ไม่มากเท่าวารสารฉบับปีปัจจุบัน และการค้นวารสารฉบับย้อนหลัง ตามปกติจะต้องใช้คู่มือ เช่น วรรณีวารสารช่วยค้น โดยผู้ใช้ไม่สามารถเปิดค้นจากตัวเล่มวารสารได้เองทุกเล่ม ในขณะที่วารสารฉบับปีปัจจุบัน หรือวารสารฉบับใหม่ ๆ ผู้ใช้จะค้นในลักษณะเปิดตัวเล่มหาบทความเอง เนื่องจากคู่มือช่วยค้นยังจัดทำไม่ทัน

ในด้านการจัดเรียงวารสาร ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐาน คือผู้ใช้มีทัศนคติเห็นด้วยต่อการจัดเรียงวารสารฉบับปีปัจจุบัน และฉบับย้อนหลังตามลำดับอักษรชื่อวารสาร ($\bar{X} = 4.12$) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ตารางที่ 18)

2. จากสมมติฐานข้อที่ 2 ที่กำหนดว่าผู้ใช้ประสบปัญหาการจัดเก็บวารสารฉบับย้อนหลังในระบบชั้นปิดในระดับที่สูงกว่าปัญหาด้านอื่น

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากผลการวิจัยในส่วนนี้พบว่า การเก็บวารสารฉบับปีปัจจุบันในระบบชั้นปิด ทำให้ไม่สะดวกในการเดินเลือกอ่านวารสารฉบับใหม่ ๆ ในสาขาที่ต้องการได้อย่างทั่วถึง เป็นปัญหาในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) ในขณะที่การจัดเก็บวารสารฉบับย้อนหลังในระบบชั้นปิด ทำให้ไม่สะดวกในการเข้าถึงและค้นหาวารสารด้วยตนเอง และเสียเวลารอกแบบฟอร์มขอใช้บริการ เป็นปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$)

การที่ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานอาจเนื่องจาก ห้องสมุดโดยทั่วไปจัดเก็บวารสารฉบับปีปัจจุบันในระบบชั้นเปิดอยู่แล้ว และระบบชั้นเปิดเป็นระบบที่ผู้ใช้มีความพึงพอใจ ดัง

จะเห็นจากผลการวิจัยในเรื่องการจัดชั้นบริการ และผลการวิจัยในเรื่องทัศนคติต่อการจัดชั้นบริการที่พบว่า ผู้ใช้มีทัศนคติในระดับเห็นด้วยเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุดต่อการจัดเก็บวารสารฉบับปัจจุบันในระบบชั้นเปิด ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลในตนเองเดียวกันที่ผู้ใช้จะต้องเกิดปัญหา หากห้องสมุดจัดเก็บวารสารฉบับปัจจุบันในระบบชั้นปิด ส่วนการที่ผู้ใช้ประสบปัญหาการจัดเก็บวารสารฉบับย้อนหลังในระบบชั้นปิดในระดับปานกลาง อาจเนื่องจากวารสารฉบับย้อนหลังมีการจัดทำคู่มือช่วยค้นบทความจากวารสารไว้แล้ว และการจัดเก็บวารสารฉบับย้อนหลังในระบบชั้นปิดทำให้วารสารส่วนใหญ่เรียงอยู่บนชั้น ไม่กระจัดกระจาย ผู้ใช้จะได้รับวารสารฉบับที่ต้องการตามที่ขอทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางสำหรับผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยและผู้ปฏิบัติงานวารสารเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดเก็บวารสารตามความเหมาะสมของห้องสมุด และทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ใช้ในการเข้าถึงวารสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ด้านรูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ

1.1 ห้องสมุดควรจัดเก็บวารสารไว้ให้บริการทุกรูปแบบถ้าเป็นไปได้ทั้งวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ รูปแบบวัสดุย่อส่วน และรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอม เอกสารฉบับเต็ม และหากห้องสมุดไม่มีปัญหาด้านเนื้อที่จัดเก็บ ควรเน้นการจัดเก็บวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ทั้งฉบับปัจจุบันและฉบับย้อนหลังให้มากที่สุด

1.2 วารสารรูปแบบวัสดุย่อส่วน และรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอมฯ ถ้าจะให้เกิดประโยชน์กับผู้ใช้มากที่สุด ควรจัดทำคู่มือการใช้อุปกรณ์การอ่าน รวมทั้งแนะนำการใช้ ประชาสัมพันธ์การใช้ เพื่อส่งเสริม เผยแพร่ ให้มีการใช้วารสารทั้งสองรูปแบบมากขึ้น

1.3 วารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ที่เป็นฉบับปลีก ห้องสมุดควรมีการดูแล จัดเก็บฉบับปลีกให้อยู่ในสภาพดี ไม่กระจัดกระจาย และดำเนินการเย็บเล่มเมื่อครบปี สำหรับวารสารเย็บเล่มไม่ควรเย็บเล่มหนา เพราะจะมีน้ำหนักมากและถ่ายเอกสารไม่สะดวก

2. ด้านสถานที่จัดเก็บวารสาร

2.1 ควรมีห้องจัดเก็บวารสารเป็นสัดส่วนเฉพาะและจัดเก็บวารสาร ดังนี้

2.1.1 ถ้าห้องสมุดมีเนื้อที่มากพอ และสามารถดำเนินการได้ ควรจัดเก็บวารสารทุกรูปแบบไว้ด้วยกัน แต่แยกจัดเก็บให้เป็นสัดส่วนในแต่ละประเภท และถ้าเป็นวารสารที่ต้องใช้กับอุปกรณ์ ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำการใช้ และจัดทำคู่มือแนะนำการใช้เครื่องง่าย ๆ รวมทั้งมีเครื่องมือช่วยค้นจัดเก็บไว้ในส่วนนี้อีกชุดหนึ่งด้วย

2.1.2 ถ้าไม่สามารถดำเนินการตามข้อ 2.1.1 ได้ อย่างน้อยที่สุดห้องอ่านวารสารควรจัดเก็บวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ทั้งฉบับปัจจุบันและฉบับย้อนหลังส่วนหนึ่งไว้ด้วยกัน

2.2 ห้องสมุดควรมีห้องจัดเก็บวารสารฉบับย้อนหลัง โดยให้อยู่ในบริเวณใกล้ ๆ ห้องอ่านวารสาร และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้ทราบว่ามีวารสารส่วนหนึ่งนำไปจัดเก็บไว้ส่วนนี้ โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของห้องสมุดแต่ละแห่งว่าควรเริ่มเก็บวารสารฉบับย้อนหลังตั้งแต่ปีใด เป็นต้นไป

2.3 หากห้องสมุดแยกวารสารรูปแบบวัสดุย่อส่วน และวารสารรูปแบบฐานข้อมูล ซีดี-รอมฯ ออกจากวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ ควรจัดเก็บวารสารรูปแบบวัสดุย่อส่วนไว้ในมุมหนึ่งในหน่วยบริการโสตทัศนศึกษา ส่วนวารสารรูปแบบฐานข้อมูลซีดี-รอมฯ ควรจัดเก็บไว้ร่วมกับฐานข้อมูลอื่น ๆ ของห้องสมุด โดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยดูแล และมีคู่มือแนะนำการใช้เครื่อง และคู่มือช่วยค้นบทความจัดเก็บไว้ในส่วนนี้ด้วย

3. ด้านวิธีการจัดเก็บวารสาร

3.1 การจัดชั้นบริการวารสาร

3.1.1 วารสารฉบับปัจจุบันควรจัดเก็บในระบบชั้นเปิด โดยมีการจัดเรียงชั้นบริการอย่างรวดเร็ว

3.1.2 วารสารฉบับย้อนหลังฉบับปลีก ควรจัดเก็บในระบบชั้นปิด เพื่อไม่ให้วารสารกระจัดกระจาย สูญหาย ส่วนวารสารฉบับย้อนหลังเย็บเล่ม ควรจัดเก็บในระบบชั้นปิดเช่นกัน และเตรียมเจ้าหน้าที่ไว้คอยให้บริการ

สำหรับห้องสมุดที่จัดเก็บวารสารฉบับย้อนหลังในระบบชั้นเปิดควรมีชั้นพักสำหรับจัดเก็บวารสารที่มีผู้หยิบออกมาใช้ก่อนนำขึ้นชั้น เพื่อช่วยให้ผู้ใช้หาตัวเล่มได้ง่ายขึ้น และควรมีการจัดเก็บชั้นชั้นอย่างสม่ำเสมอ

3.2 การจัดเรียงวารสาร

3.2.1 ห้องสมุดควรจัดเรียงวารสารตามลำดับอักษรชื่อวารสาร และตรวจตราการจัดเรียงให้ถูกต้อง หากวารสารมีการเปลี่ยนชื่อ ต้องมีการแจ้งให้ผู้ใช้ทราบ

3.2.2 สำหรับห้องสมุดที่จัดเรียงวารสารตามระบบการจัดหมู่ ควรจัดทำคู่มือชี้แจงการเข้าถึงตัวเล่ม รวมทั้งทำเครื่องมือช่วยค้น เช่น บัตรรายการ บัตรทะเบียนวารสาร เป็นต้น ให้สมบูรณ์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเข้าถึงข้อมูล

3.3 วัสดุและครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดเก็บ

3.3.1 วารสารฉบับล่าสุดควรใส่ปกพลาสติก เพื่อป้องกันการโค้งงอ และช่วยในการจำแนกวารสารใหม่ได้ ส่วนครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดเก็บวารสารฉบับล่าสุด และฉบับย้อนหลังของปัจจุบัน ควรเป็นชั้นเอียงลาดชนิดเปิดผาได้

3.3.2 วารสารเย็บเล่ม ควรจัดเก็บชั้นชั้นเช่นเดียวกับชั้นหนังสือ และหากห้องสมุดมีงบประมาณเพียงพอ ควรใช้ระบบชั้นเลื่อนได้เพื่อประหยัดเนื้อที่จัดเก็บ และยังสามารถนำวารสารย้อนหลังไปจัดเก็บรวมไว้ทั้งหมดในห้องอ่านวารสารได้

3.3.3 ในส่วนของวัสดุย่อยส่วน และฐานข้อมูลซีดี-รอม ควรใช้วัสดุเป็นของหรือกล่องในการจัดเก็บ เพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดกับตัววัสดุ ส่วนครุภัณฑ์ในการจัดเก็บวัสดุย่อยส่วน ควรเป็นตัวเหล็ก เนื่องจากสามารถควบคุมอุณหภูมิได้ดีกว่าตู้ไม้ ส่วนฐานข้อมูลซีดี-รอม ควรจัดเก็บในชั้นจัดเก็บแผ่นซีดี-รอม ซึ่งมีลักษณะคล้ายชั้นเก็บเทปเสียง เพราะสามารถมองเห็นชื่อฐานข้อมูลแต่ละแผ่น และหยิบใช้สะดวก

แนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะการจัดเก็บวารสารในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยของรัฐในส่วนกลาง จึงควรจะได้ขยายขอบเขตการศึกษาถึงหอสมุดกลางในส่วนภูมิภาคด้วย ทั้งนี้เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกัน
2. ควรขยายขอบเขตการศึกษาการจัดเก็บวารสารในห้องสมุดประเภทอื่น ๆ และในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยเอกชน
3. ควรทำการศึกษาทัศนคติของผู้ใช้ต่อการจัดเก็บสารนิเทศประเภทอื่นของห้องสมุด โดยเฉพาะสารนิเทศในรูปแบบวัสดุไมต์ฟิล์ม